

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. G. Ciobanu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca)

Î N C H E I E R E

15 mai 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului declarat de Svetlana Frunză, reprezentată de avocatul Roman Doroftei,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Svetlana Frunză împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea deciziei CTAS Ciocana nr. 95/2020/67753 din 30.11.2020, anularea deciziei CNAS nr. F-398/21 din 11.03.2021 cu privire la cererea prealabilă și obligarea emiterii actului administrativ favorabil privind recalcularea și achitarea pensiei,

împotriva deciziei din 14 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea de apel depusă de Svetlana Frunză și menținută hotărârea din 17 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La 06 aprilie 2021, Svetlana Frunză a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea deciziei CNAS nr. F-398/21 din 11 martie 2021 cu privire la cererea prealabilă și obligarea emiterii actului administrativ favorabil privind recalcularea și achitarea pensiei.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, a depus la CTAS Ciocana o cerere pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă, iar la 25 noiembrie 2020 de către CTAS Ciocana a fost emisă decizia nr. 95/2020/3566 privind stabilirea și acordarea pensiei în sumă de 1 502,65 lei.

Asupra deciziei respective reclamanta și-a expus dezacordul și a înaintat o cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale ca organ ierarhic superior, solicitând recalcularea pensiei reieșind din prevederile Legii nr.156 din 14.10.1998 privind sistemul public de pensii (anterior Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998 în redacția Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 201 din 28 iulie 2016).

În vederea soluționării extrajudiciare a litigiului, reclamanta a înaintat cerere prealabilă Casei Naționale de Asigurări Sociale, iar prin răspunsul nr. F-398/21 din 11 martie 2021, recepționat la 17 martie 2021, cererea prealabilă a fost respinsă, autoritatea publică ignorând dreptul la recalcularea pensiei pentru limită de vârstă, în pofida faptului că, au fost prezentate toate documentele confirmative referitoare

la contribuțiile reclamantei în fondul de protecție socială.

În viziunea reclamantei decizia nr. 95/2020/3566 emisă la 25 noiembrie 2020 de către CNAS cu privire la stabilirea pensiei reclamantei pentru limită de vârstă, a fost adoptată contrar legii, motiv pentru care urmează a fi anulată integral cu obligarea CNAS de a-i efectua recalcularea mărimii pensiei pentru limită de vârstă.

În instanță reclamanta a solicitat anularea deciziei CNAS nr. F-398/21 din 11 martie 2021 cu privire la cererea prealabilă, anularea deciziei CTAS Ciocana nr. 95/2020/67753 din 30 noiembrie 2020 și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să emită actul administrativ favorabil privind recalcularea și achitarea pensiei în privința ei.

Prin hotărârea din 17 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 14 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de Svetlana Frunză și menținută hotărârea din 17 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanțele au reținut că potrivit diplomei ДТ 439418 eliberată la 29 iunie 1981, reclamanta Svetlana Frunză (Josan) în anul 1977 s-a înmatriculat la școala pedagogică ”50 ani ai УЖКП din Uniunea Sovietică Orhei” și în anul 1981 a absolvit această școală la specialitatea învățător la clasele primare și instructor superior de pioneri.

Potrivit carnetului de muncă de tip vechi, eliberat pe numele lui Svetlana Frunză (Josan), reclamanta și-a început activitatea de muncă la 15 august 1981, în calitate de învățător al claselor primare în diferite instituții, iar potrivit carnetului de muncă de tip nou, nr. AA 0129922, Svetlana Frunză și-a continuat activitatea de muncă la școala nr. 83 până la 01 septembrie 2003, dată la care a fost eliberată din funcție din propria dorință.

Potrivit certificatului de conferire a gradului didactic seria CDD nr. 012150, eliberat de Ministerul Învățământului Tineretului și Sportului al RM la 29 august 1997, se atestă că, reclamantei Svetlana Frunză i s-a confirmat gradul didactic Doi la specializarea învățământul primar. Conform diplomei de licență seria AL nr. 0092649, eliberată la 29 iunie 2005, reclamanta, la 26 mai 2005, a absolvit Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău și a obținut titlul de licențiat în Filologie, specializarea Limba și literatura română.

La 25 noiembrie 2020, reclamanta Frunză Svetlana s-a adresat CTAS Ciocana cu cerere privind stabilirea pensiei pentru limita de vârstă, iar prin decizia CTAS Ciocana nr. 95/2020/67753 din 16 decembrie 2020, reclamantei Frunză Svetlana, i-a fost stabilită pensie pentru limita de vârstă începând cu 24 noiembrie 2020 în cuantum de 1502,65 lei în temeiul actelor prezentate. Nefiind de acord cu această decizie, Frunză Svetlana a expediat o cerere prealabilă solicitând anularea deciziei nr. 95/2020/67753 din 30.11.2020 emisă de CNAS Ciocana, invocând că CNAS Ciocana greșit a calculat stagiul de cotizare și eronat a stabilit cuantumul pensiei prin care fapt i-a fost lezat dreptul său.

Drept răspuns la cererea prealabilă autoritatea publică a constatat că, pensia pentru limită de vârstă a fost calculată pe baza coeficientului nivelului profesional - 1,8 prevăzut pentru specialiști cu studii superioare, ținând cont de faptul că activitatea prestată este cea mai înaltă din ultimii 15 ani, fiind profesor în învățământul primar (234103), luând în considerare stagiul de cotizare realizat până la 31 august 2003 de 21.9 ani (inclusiv după 01 ianuarie 1999 - 4 ani 07 luni),

cuantumul căreia constituie – 1502,65 lei lunar. Astfel, potrivit legii pensia se determină prin cumularea stagiului de cotizare realizat pentru perioada până la 01 ianuarie 1999 și după 01 ianuarie 1999. În cazul în care, începând cu 01 ianuarie 1999, asiguratul nu a realizat un stagiul de cotizare sau stagiul de cotizare realizat după această dată este mai mic de 5 ani, pensia acestuia i se calculează conform formulei redată în anexa nr. 4, în baza coeficientului nivelului profesional - prevăzut în Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017.

Cu referire la cazul reclamantei, instanțele au apreciat drept întemeiat refuzul autorității publice la cererea prealabilă a reclamantei și au constatat că aceasta a realizat un stagiul de cotizare mai mic de 5 ani după 01 ianuarie 1999, fiind ocorect aplicată formula legală de stabilire a cuantumului pensiei. Mai mult, din înscrisurile cercetate s-a dovedit faptul că, Svetlana Frunză a achitat contribuții sociale în statul Italian pentru perioada anilor 2007-2020, fapt ce demonstrează indubitabil că, în perioada indicată reclamanta s-a aflat și a activat peste hotarele Republicii Moldova și nu a achitat contribuții sociale statului Republica Moldova.

La 16 iunie 2023, Svetlana Frunză, reprezentată de avocatul Roman Doroftei, a depus recurs împotriva deciziei din 14 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău. Ulterior, la 24 iulie 2023, a depus recurs motivat, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel cu restituirea cauzei la rejudecare.

În motivarea cererii de recurs a indicat că, examinarea cauzei în instanța de apel a avut loc în lipsa reprezentantului reclamantei, fiind lipsită nempotivat de dreptul la apărare.

Totodată, a menționat că instanța de apel, la emiterea deciziei, selectiv a apreciat probatiriul, neelucidând astfel faptele importante pentru soluționarea justă a cauzei.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia ”Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente de deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare *nu are putere retroactivă*.

În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Instanța de recurs constată că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 14 iunie 2023, dispozitivul fiind notificat avocatului recurente prin poșta electronică la 15 iunie 2023 (f.d. 187), iar decizia motivată – la 21 iulie 2023 (f.d. 140). Astfel, depunerea recursului la 16 iunie 2023, cât și a recursului motivat la 24 iulie 2023, sunt în termen.

Examinând admisibilitatea recursului înaintat de B Svetlana Frunză, reprezentată de avocatul Roman Doroftei, completul de judecată îl consideră inadmisibil.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din același cod, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate, ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul de judecată reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne decizia instanței de apel contestată într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Instanța de recurs notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ.

În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul de judecată accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul de judecată ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul înaintat de Svetlana Frunză, reprezentată de avocatul Roman Doroftei.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul de judecată

d i s p u n e:

Recursul înaintat de Svetlana Frunză, reprezentată de avocatul Roman Doroftei, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte,
judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă